

RECEȚIONAT

Agenția Națională pentru Cercetare
și Dezvoltare _____

_____ 2024

AVIZAT

Secția AȘM _____

_____ 2024

RAPORT ȘTIINȚIFIC ANUAL

pentru etapa 2023

privind implementarea proiectului din cadrul
Programului de Stat (2020–2023)

Proiectul „Abordarea interdisciplinară bioetico-socio-medicală a contingentului vulnerabil de
populație cu stare severă de sănătate și posibilitățile de reabilitare”

Cifrul proiectului 20.80009.8007.36

Prioritatea Strategică Sănătate

Rectorul USMF „Nicolae Testemițanu”

CEBAN Emil

Președintele Consiliului Științific

GROPPA Stanislav

Conducătorul proiectului

OJOVAN Vitalie

Chișinău 2024

CUPRINS:

1. Scopul și obiectivele etapei 2023
2. Acțiunile planificate și realizate în 2023
3. Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect 2023 în limba română (Anexa nr. 1)
4. Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect 2023 în limba engleză (Anexa nr. 1)
5. Impactul științific/social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute
6. Diseminarea rezultatelor obținute în proiect 2023:
 - Lista publicațiilor științifice 2023 (Anexa nr. 2)
 - Lista participărilor la conferințe
 - Promovarea rezultatelor cercetărilor obținute în proiect în mass-media
7. Executarea devizului de cheltuieli (Anexa nr. 3)
8. Componenta echipei proiectului pentru anul 2023 (Anexa nr. 4)
9. Informații suplimentare (Anexa nr.5)

1. Scopul etapei 2023 conform proiectului depus la concurs (obligatoriu)

Elaborarea recomandărilor și diseminarea rezultatelor.

2. Obiectivele etapei 2023 (obligatoriu)

1. Elaborarea unei paradigme privitor eficientizării acțiunilor de identificare a problemelor stării de sănătate și de realizare a reabilitării persoanelor cu dizabilități din diferite categorii vulnerabile și respectarea principiilor bioetice. 2. Elaborarea recomandărilor metodice, juridice, normative și didactice. 3. Diseminarea rezultatelor cercetării.

3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor etapei 2023 (obligatoriu)

1. Crearea unui grup de experți pentru fiecare domeniu ce include grupuri vulnerabile cu probleme severe de sănătate pentru elaborarea proiectelor de recomandări metodologice, juridice și normative.

2. Elaborarea unor recomandări metodice interdisciplinare destinat personalului implicat în activitățile cu grupuri vulnerabile (tactici etice, identificarea facilă a sănătății somatice și psihice, posibilității de reabilitare eficientă ș.a.).

3. Publicarea unei monografii fundamentale asupra rezultatelor obținute în cadrul întregii perioade a cercetării.

4. Organizarea unui seminar de lucru în cadrul proiectului pentru examinarea rezultatelor obținute și discutarea proiectelor de recomandări.

5. Organizarea Conferinței Internaționale „Sănătatea, medicina și bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare”, ediția 2023, cu punerea în discuție a subiectelor abordate în cadrul proiectului, implicând și posibile experiențe din alte țări.

6. Pregătirea și prezentarea raportului anual și pentru întreaga activitate în proiect.

4. Acțiunile realizate (obligatoriu)

- S-a planificat de către conducătorul proiectului și discutat în echipă acțiunile pentru anul 2023 și a etapelor ce urmează a fi parcurse.
- S-au creat echipe specializate din membrii proiectului pentru a sintetiza rezultatele obținute în cadrul proiectului și a elabora proiecte de recomandări metodice și normative.
- Au fost aplicate sondaje sociologice suplimentare (în scop de verificare și completare a rezultatelor sondajelor anterioare).
- S-au organizat participări la foruri științifice internaționale, inclusiv cele prin deplasări peste hotare. Au fost discutate rezultatele, experiența acumulată în cadrul acestor manifestări științifice.
- Au fost trasate și realizate activități de informare și instruire a specialiștilor ce activează cu contingentul de persoane vulnerabile: lecții instructive și training-uri.
- S-a planificat și realizat publicații în baza studiilor interdisciplinare (sociologice și bioetice) în culegeri de materiale științifice.
- S-au întreprins acțiuni la diverse niveluri pentru organizarea și desfășurarea lucrărilor Conferinței Internaționale „Sănătatea, medicina și bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare”, ediția a VI-a.

- S-au întreprins acțiuni pentru elaborarea, redactare și editarea monografiei științifice „Boli cronice, vulnerabilitate, reabilitare: Abordări interdisciplinare”.

5. Rezultatele obținute (descriere narativă 3-5 pagini) (obligatoriu)

În baza studiilor interdisciplinare, au fost realizate publicații în diverse culegeri de materiale ale forurilor științifice. Unele rezultate au fost prezentate la manifestări științifice internaționale urmărind scopul principal de a compara și corela cu cele obținute de către alți cercetători. În urma discuțiilor întreprinse, s-a constatat că cercetările întreprinse la subiectul proiectului s-au dovedit a fi actuale și originale.

Au fost continuate activitățile de instruire a specialiștilor ce activează cu contingentul de persoane vulnerabile prin training-uri și lecții instructive în cadrul și cu sprijinul Centrului Național de Bioetică, la serviciu medial al penitenciarului din suburbia „Pruncul”, unde există pentru o serie de afecțiuni caracteristice minorilor și vârstnicilor; în Secția de geriatrie a Spitalului Clinic al Min. Sănătății. Au participat și specialiști din școli unde se educă minori surdomuți.

Organizarea Conferinței Științifice Internaționale „Sănătatea, Medicina și Bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare, ediția a VI-a, 6-7 octombrie 2023.

Organizarea forului a implicat un număr mare de persoane și resurse materiale. Au participat circa 100 specialiști cercetători din diferite domenii cu 68 prezentări (referate, rapoarte, informații), dintre care 20 de peste hotare: din România, Ucraina, Franța și Elveția.

S-au configurat cinci dimensiuni ale studierii vulnerabilității la persoane cu afecțiuni accentuate și cronice:

Prima dimensiune evident necesară în abordarea vulnerabilității rezidă în evidențierea factorilor generali ce pot condiționa starea de vulnerabilitate a persoanei. Unii factori se atribuie drept obiectivi, în raport cu existența umană, alții sunt categorisiți drept subiectivi deoarece, în mare măsură, pot fi *evitați*, fără a justifica faptul întâmplării.

A doua ține de caracterizarea condițiilor ce în mod direct declanșează starea de vulnerabilitate. În acest context, de obicei, finalmente se stabilesc trăsăturile specifice ce formează starea vulnerabilă a omului.

A treia dimensiune reiese din faptul că vulnerabilitatea odată instalându-se, aceasta se profilează în două aspecte: social și medical. În acest caz există o interdependență dintre cadrul existențial social și cel medical, iar efectul acestei interacțiuni se manifestă la om în mod direct. Analiza situației persoanelor plasate în mijlocul acestor interacțiuni reprezintă nu numai o capacitate de a cunoaște acest fenomen, dar și o posibilitate de a stabili elementele ce se pot implica în identificarea unor soluții rezonabile.

A patra este cea medicală și include procesul identificării diverselor capacități de optimizare a tratamentului și de aplicare eficientă a acțiunilor de reabilitare. Se constată necesitatea unei permanente luare în considerație a realizărilor contemporane ale științei medicale în diferite domenii pentru a fi aplicate în tratament.

A cincea dimensiune presupune evidențierea unor aspecte ale stării de vulnerabilitate cu posibilitatea implicării potențialului bioeticii. Modul acestei implicări este unul divers, dinamic și concret. Permanent starea de vulnerabilitate generează numeroase probleme, iar soluționarea

acestora reprezintă un fapt complicat și anevoios deoarece permanent pot fi devieri, deseori involuntar, de la principiile eticii viului.

Studierea acestei dimensiuni ar contribui evident la elaborarea unui concept teoretico-aplicativ în abordarea eficiență a vulnerabilității.

Printre subiectele abordate la acest for se numără și: deținuții în penitenciare, persoanele în vârstă, diabetul zaharat la persoane în vârstă și la copii și adolescenți, medicalizarea populației, persoane cu afecțiuni psihice, dopajul în sport ș.a.

Prin abordarea diferitor aspecte ale stării de vulnerabilitate la diferite categorii de populație cu stări accentuate de maladii cronice, se relevă rolul deosebit de important al bioeticii. Acest rol devine destul de evident în condițiile sociale din prezent în plen universal, dar mai ales în R.Moldova. Prin abordarea interdisciplinară în optică medico-bioetică a fost posibil de a evidenția nu numai subiecte importante, ci și de a trasa modalități de soluționare a problemelor în perspectivă.

Culegerea include materiale editată reflectă subiectele prezentate la ședințele Conferinței Științifice Internaționale: „Sănătatea, Medicina și Bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare” din diverse domenii ale științei și filosofiei, relevând cu predilecție problemele vieții și sănătății umane în condițiile societății contemporane, caracterizată prin diverse și complexe procese în toate sferile de activitate, fapt ce plasează omenirea în fața unor noi provocări. Ediția cuprinde cele mai recente și interesante valorificări științifice ale cercetătorilor din țară și de peste hotare incluse în câteva compartimente: „Medicina și societatea între realizări și probleme presante”, „Cadrul spiritual și asigurarea calității vieții, bunăstării și siguranței în sănătate”, „Viața și sănătatea omului contemporan din perspectivă multidimensională”, „Probleme actuale de fiziologie umană și sănătate în abordare interdisciplinară”.

A fost elaborată și editată monografia științifică „Boli cronice, vulnerabilitate, reabilitare. Abordări interdisciplinare”. Studiul constituie o abordare de actualitate a vulnerabilității a persoanelor cu stare severă a sănătății, fapt caracteristic spațiului social al Europei de Est, confruntată cu multiple și profunde probleme, unde vulnerabilitatea de orice gen, poartă un caracter accentuat, stabil și chiar cu tendințe în creștere. S-a accentuat că respectivul mod de viață, în diferitele sale ipostaze, este studiat comparativ mai slab, iar în unele cazuri deloc, cu atât mai mult subiectele ce țin de atitudinea etică față de viața și sănătatea persoanelor cu probleme serioase de sănătate. Subiectul vulnerabilității prezent la anumite categorii de populație este unul la ordinea de zi în cadrul strategiilor sociale pentru majoritatea statelor, dar o conotație deosebită acesta îl capătă în condițiile R.Moldova unde, pe de o parte, categoriile vulnerabile sunt copleșite de grave probleme sociale și ale stării de sănătate, de slabe cunoștințe și capacități de a se proteja ori promova drepturile și, pe de altă parte, prezența unor deficiențe, uneori serioase, în ceea ce privește pregătirea profesională a angajaților din instituțiile implicate în diverse relații cu atare contingent. În paralel cu aceasta se atestă inconveniențe în cadrul legislativ și normativ. Concluziile cercetărilor instituționale realizate în perioada 2015-2019, dar și politicile Comisiei Europene în domeniul cercetării și inovării impun necesitatea studierii mai aprofundate a contingentului vulnerabil de populație, în special a posibilităților de îmbunătățire a calității vieții acestor categorii de pacienți și studierea factorilor ce împiedică reabilitarea și integrarea lor în societate. Ideea generală a studiului este cercetarea interdisciplinară a categoriilor specifice ale contingentului vulnerabil de populație, în special copii, vârstnici și deținuți cu un grad sever de deteriorare a stării de sănătate. Metodologia interdisciplinară prevede abordarea problemelor medicale, sociale și etice care afectează acest

contingent, prin îmbinarea analizei teoretice a cercetărilor existente, realizarea investigațiilor prin metodologia socio-umanistă (realizarea interviurilor, focus-grupurilor și chestionarelor pentru subiecții grupurilor vulnerabile și pentru personalul instituțiilor) și analiza bioetică multiapsectuală (axiologică, socio-medicală și legală etc.). Astfel, abordarea sistemică a acestor probleme permite identificarea soluțiilor optime și recomandărilor eficiente în realizarea politicilor de stat în domeniul protecției sănătății și incluziunii sociale ale grupurilor vulnerabile.

S-au atins obiectivele generale ale studiului ce rezidă în oferirea specialiștilor implicați în lucrul cu categoriile vulnerabile de populație a unui complex de cunoștințe și abilități practice, educarea prin informare a persoanelor din grupurile vulnerabile, cât și a întregii populații privitor la măsurile de profilaxie, îngrijire, reabilitare și îmbunătățire a calității vieții acestora și incluziunea lor în societate. Concomitent și scopul magistral al investigației a constituit realizarea unui set de cunoștințe și oferirea acestora specialiștilor implicați în diverse activități cu categorii vulnerabile de populație cu un grad sever de deteriorare a stării de sănătate și aplicarea unor acțiuni în privința răspândirii cunoștințelor necesare persoanelor vulnerabile și populației. S-au aplicat câteva repere teoretico-metodologice de bază: abordarea sistemico-structuralistă, analiza sinergetică, metoda bioetică, concepția corelării proceselor subtil-vibratile și a celor rudimentare, metoda sociologică. A fost necesară implicarea complementară a unor sondaje sociologice și observații psihologice. Oportunitatea unor comparații ale situațiilor din țară și alte regiuni este evidentă.

Studiul interdisciplinar a fost realizat prin îmbinarea metodelor folosite în științele medicale și metodologia bioetică (ce îmbină diverse metode filosofico-teoretice cu cele din științele socio-umaniste) care au intervenit la diferite etape ale cercetării: la prima etapă a fost utilizată analiza teoretică (studiul literaturii, metaanaliza, etc.) pentru colectarea datelor necesare în structurarea studiului; la etapele 2 și 3 au fost aplicate metode calitative (metoda interviului și focus-group cu participarea corpului medical implicat în tratamentul grupurilor de pacienți studiați) și cantitative (chestionarea anonimă a diferitor categorii de pacienți); la etapa finală a proiectului au fost sintetizate studiile realizate în etapele anterioare, s-au identificat și priorizat problemele clinice, medicale, sociale, psihologice, instituționale și etice. Impactul prezumat al studiului monografic vizează câteva dimensiuni: cognitiv-teoretică: elaborarea și lansarea postulatelor științifice relevante în domeniul științelor biomedicale, ale sănătății și sociale, realizate în baza metodologiei de cercetare interdisciplinară (bioetico-socio-medicală); praxiologico-aplicată: planificarea elaborărilor curriculare și realizarea activităților instructive-educative pentru personalul implicat în lucrul cu contingentul vulnerabil, elaborarea materialelor relevante (îndrumare, ghiduri, manuale); elaborarea recomandărilor metodice, normative și legislative; moral-spirituală: reieșind din specificul contingentului vulnerabil de populație, ridicarea nivelului culturii bioetice a personalului medical și al populației, în general, constituie un imperativ imediat; economică: efectul implementării unei politici la nivelul statului și instituțiilor, abilitatea în lucrul cu contingentul vulnerabil de populație prin metodologia interdisciplinară contribuie la eficientizarea costurilor în sfera medicală.

Monografia constituie o lucrare de pionierat și raționată într-un mod inedit, conținutul elaborându-se într-un concept axat pe diverse aspecte, în special pe cele socio-bioetice. S-a propus o viziune și o abordare novatoare privitor la metodologia investigațională, selectarea reperului teoretic, tratarea problemelor, depistarea și caracterizarea elementelor și a schemei abordării temei

în cauză, evidențierea diferiților factori și relații ce corelează cu sistemul asistenței în caz de vulnerabilitate etc. Cercetarea este una inovatoare prin interdisciplinaritatea sa, selectarea contingentului și subiecților de investigare, configurare specifică de metode. Pentru prima dată s-a creat o echipă interdisciplinară, cu experiență vastă în cercetare și activitatea practică, prin colaborarea a mai multor unități de cercetare instituțională (bioetică, gerontologie, pediatrie, reabilitare, psihiatrie/psihologie clinică, asistență socială, asistență spirituală, asistență farmaceutică etc.). În respectivul aspect este propusă o cercetare absolut nouă, cu un important potențial aplicativ. Conținutul studiului reflectă diversitatea manifestărilor stării de vulnerabilitate.

Rezultatele cercetărilor efectuate contribuie la fundamentarea paradigmei polidisciplinare dedicate abordării complexe a grupurilor vulnerabile pe repere bioetice.

6. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului (obligatoriu)

Implementarea rezultatelor proiectului va avea un impact pozitiv manifestat în câteva dimensiuni:

1) cognitiv-teoretică – se vor elabora și lansa postulate științifice relevante care vor reflecta starea de lucruri în spațiul autohton în domeniul sănătății contingentului vulnerabil de populație;

2) praxiologico-aplicativă – se va contribui în mod concret la elaborarea modalităților de reabilitare multiaspectuală a contingentului de populație vulnerabil cu stare severă de sănătate, inclusiv prin îmbunătățirea asistenței medicale, a studiilor biomedicale și clinice ce implică aceste categorii vulnerabile;

3) cultural-spirituală – reieșind din caracterul interdisciplinar al studiului, aplicarea recomandărilor prezumate va contribui esențial la ridicarea nivelului de cultură al profesioniștilor din domeniul medicinei și asistenței sociale;

4) economică – efectul implementării recomandărilor finale va contribui la redresarea unor stări de lucruri, ceea ce are relevanță economică prin eficientizarea costurilor în domeniul sănătății, scăderea nivelului de corupție, reducerea cheltuielilor neefective în sfera medicală etc.

7. Colaborare la nivel național și internațional în cadrul implementării proiectului (după caz)

Colaborare la nivel național:

- Centrul Național de Bioetică din Republica Moldova.
- Institutul de Fiziologie și Sanocreatologie, USM, Republica Moldova.

Colaborare la nivel internațional:

- Institutul Național de Patologie „Victor Babeș” din București, România.
- Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, România.
- Universitatea Națională de Sănătate „P.Shupyk” din Kiev, Ucraina.

8. Dificultățile în realizarea proiectului (financiare, organizatorice, legate de resursele umane etc.) (după caz)

Datorită consecințelor acțiunilor antipandemice și a situației politice din regiune, au fost sistate unele deplasări planificate peste hotare. Concomitent o serie de acțiuni au fost reduse doar la platforme online, ori în format mixt, ceea ce a creat o serie de incomodități organizaționale.

Concomitent n-au fost posibile unele acțiuni, planificate suplimentar, de pretestare sociologică a unor grupuri vulnerabile și de specialiști dintr-o serie de instituții.

9. Diseminarea rezultatelor obținute în proiect în formă de publicații (obligatoriu)

Lista publicațiilor din anul 2023 în care se reflectă doar rezultatele obținute în proiect, perfectată conform cerințelor față de lista publicațiilor (a se vedea Anexa 2)

Rezultatele obținute în anul 2023 au fost publicate în **24 lucrări științifice:**

- **1 monografie;**
- **1 editor culegere de articole (materiale ale conferinței internaționale);**
- **16 articole în culegeri ale conferințelor internaționale;**
- **6 teze (rezumate) ale conferințelor științifice internaționale.**

1 medalie de aur la 2nd edition of the International Exhibition of Innovation and Technology Transfer EXCELLENT IDEA – 2023, Chișinău - un cercetător științific din proiect (coautor) pentru lucrare originală în diabet.

10. Diseminarea rezultatelor obținute în proiect în formă de prezentări la foruri științifice. (comunicări, postere – pentru cazurile când nu au fost publicate în materialele conferințelor)

11. Promovarea rezultatelor cercetărilor obținute în proiect în mass-media (Opțional):

- Emisiuni radio/TV de popularizare a științei

Model: Nume, prenume / Emisiunea / Subiectul abordat

- Articole de popularizare a științei

Model: Nume, prenume / Publicația / Titlul articolului

12. Teze de doctorat / postdoctorat susținute și confirmate în anul 2023 de membrii echipei proiectului (opțional)

COJOCARU, VIOREL. *Specificul reperelor bioetice în consilierea spirituală a deținuților: analiză teoretico-practică.* Teză de doctor în filosofie. Specialitatea științifică - 632.01 Etică și bioetică. Conducător științific Ojovan Vitalie, dr. hab. filos. Chișinău, 2022. (Teză susținută la 28 decembrie 2022. Decizia ANACEC nr. 7 din 24 februarie 2023 cu privire la confirmarea titlurilor științifice de doctor conferite de către Consiliile științifice specializate).

ȘARGU, ELENA. *Fenomenul „Medicalizarea societății”: configurații teoretice și sociobioetice.* Teză de doctor în filosofie. Specialitatea științifică - 632.01 Etică și bioetică. Conducător științific Ojovan Vitalie, dr. hab. filos. Chișinău, 2023. (Teză susținută la 04 ianuarie 2024).

13. Concluzii

Acțiunile planificate și realizate în cadrul primei etape anuale a proiectului au fost realizate în conformitate cu obiectivele propuse. Au fost realizate studii interdisciplinare (sociologice și bioetice), materializate prin participări la manifestări științifice și unele publicații. De asemenea au fost desfășurate activități de informare și instruire a specialiștilor

ce activează cu contingentul de persoane vulnerabile și a studenților. A purces etapa de analiză și diseminare a rezultatelor sondajului sociologic. S-au întreprins acțiuni în vederea organizării forului științific internațional și redactării materialelor culegerii ale acestuia: „Sănătatea, medicina și bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare” (ediția a VI-a). A fost elaborată și editată monografia științifică „Boli cronice, vulnerabilitate, reabilitare: Abordări interdisciplinare” (Chișinău, 2023). Au fost susținute două teze de doctor în filosofie la specialitatea „etică și bioetică”. S-au înaintat intervenții redacționale, completări la unele legi privitor la vulnerabilitate. S-a câștigat 1 medalie de aur la o expoziție internațională.

Conducătorul de proiect _____ **OJOVAN Vitalie**

Data: 09.01.2024

LȘ

Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect în anul 2023**„Abordarea interdisciplinară bioetico-socio-medicală a contingentului vulnerabil de populație cu stare severă de sănătate și posibilitățile de reabilitare”****Cifrul proiectului 20.80009.8007.36**

Pe parcursul anului 2023 în cadrul diverselor activități a continuat studierea subiectului vulnerabilității persoanelor cu afecțiuni severe a sănătății la anumite categorii de populație conform obiectivelor trasate. Accentele s-au pus pe inventarierea și analiza datelor anterior acumulate, organizarea unui for științific internațional și diseminarea rezultatelor.

Reieșind din esența interdisciplinară a proiectului s-a creat o echipă interdisciplinară, care pe parcurs a căpătat o experiență vastă în cercetare și în activitatea practică prin colaborarea a mai multor unități de cercetare instituțională (bioetică, gerontologie, pediatrie, reabilitare, psihiatrie/psihologie clinică, asistență socială, asistență spirituală, asistență farmaceutică, serviciu penitenciar etc.) pe suport bioetic. Acest contingent este capabil de a organiza acțiuni de informare și de formare a abilităților practice cu specialiști implicați în asistența persoanelor vulnerabile.

Pe parcursul anului s-a examinat minuțios rezultatele privind analiza și interpretarea chestionărilor întreprinse anterior. Sau realizat prevederile obiectivelor trasate care constă în oferirea specialiștilor implicați în lucrul cu categoriile vulnerabile de populație a unui complex de cunoștințe și abilități practice, educarea prin informare a persoanelor din grupurile vulnerabile, cât și a întregii populații, privitor la măsurile de profilaxie, îngrijire, reabilitare și îmbunătățire a calității vieții acestora și incluziunea lor în societate.

Au fost elaborate materiale științifice cu referire la diverse subiecte ale vulnerabilității. Aceste materiale au fost discutate și verificate atât în cadrul ședințelor periodice de lucru, cât și la conferința științifică internațională „Sănătatea, Medicina și Bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare” (Chișinău, 6-7 octombrie 2023). Concomitent unele rezultate s-au prezentat și în conținutul monografiei științifice „Boli cronice, vulnerabilitate, reabilitare. Abordări interdisciplinare” (Chișinău, 2023). Au mai fost publicate 16 articole și 6 teze (rezumate) științifice.

Sa înaintat propuneri de completare a unor Legi ale R. Moldova („Legea Ocrotirii Sănătății”, „Legea cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului”, „Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități”) cu noțiuni și adaosuri de conținut privitor la vulnerabilitate.

S-a câștigat Diploma of Gold Medal, 2nd edition of the International Exhibition of Inovation and Technology Transfer EXCELLENT IDEA – 2023 (Chișinău, 2023) la un studiu dedicat diabetului (coautor).

În publicațiile dedicate temei proiectului sau prezentat informațiile și recomandările necesare pentru specialiștii diverselor specialități, dar în primul rând celor medicale, antrenați în asistența persoanelor vulnerabile cu deficiențe severe de sănătate. Un aspect novator constituie studierea subiectelor în aspect interdisciplinar și pe platforma teoretico-aplicativă a bioeticii, fapt ce facilitează asimilarea cunoștințelor necesare și capacitatea de formare a abilităților în activitatea întreținută cu persoane vulnerabile în anumite condiții de habitat.

During 2023, within the framework of various activities, the study of the subject of the vulnerability of people with severe health conditions in certain categories of the population continued, according to the highlighted objectives. The focus was on the inventory and analysis of previously accumulated data, the organization of an international scientific forum, and the dissemination of results.

Arising from the interdisciplinary nature of the project, an interdisciplinary team was formed. Along the way, this team gained extensive experience through collaboration with various institutional research units, including bioethics, gerontology, pediatrics, rehabilitation, psychiatry/clinical psychology, social assistance, spiritual assistance, pharmaceutical assistance, penitentiary service, etc., focusing on bioethical support. This diverse collective is well-equipped to organize information and practical skills training sessions for specialists involved in assisting vulnerable populations.

The results of the analysis and interpretation of previously undertaken surveys have been thoroughly examined during the past year. The outlined objectives have been achieved, which include providing specialists involved in working with vulnerable population categories with a comprehensive set of knowledge and practical skills. This encompasses educating and informing individuals from vulnerable groups, as well as the entire population, about preventive measures, care, rehabilitation, and the improvement of their quality of life, fostering their inclusion in society."

Scientific materials have been developed covering various topics related to vulnerability. These materials were discussed and reviewed both during regular working meetings and at the international scientific conference, 'Health, Medicine, and Bioethics in Contemporary Society: Inter- and Multidisciplinary Studies' held in Chisinau on October 6-7, 2023. Simultaneously, certain results were also presented in the scientific monograph titled 'Chronic Diseases, Vulnerability, Rehabilitation: Interdisciplinary Approaches', published in 16 articles and 6 scientific theses (abstracts).

Proposals have been submitted to supplement some Laws of the Republic of Moldova ('Health Protection Law', 'Law on the Rights and Responsibilities of the Patient', and 'Law on the Social Inclusion of Persons with Disabilities') with notions and additions of content regarding vulnerability.

The Diploma of Gold Medal, 2nd edition of the International Exhibition of Innovation and Technology Transfer EXCELLENT IDEA – 2023 (Chisinau, 2023) was won for a study dedicated to diabetes (co-author).

The necessary information and recommendations are provided for specialists of various disciplines, with a primary focus on medical professionals trained to assist vulnerable individuals with severe health deficiencies. This information is presented in publications dedicated to the project theme. An innovative aspect of the project is the interdisciplinary study of subjects on the theoretical-applicative platform of bioethics. This approach facilitates the assimilation of essential knowledge and the development of skills needed for working with vulnerable people in specific habitat conditions.

Conducătorul de proiect **OJOVAN Vitalie**

Data: 09.01.2024

LȘ

**Lista lucrărilor științifice, științifico-metodice și didactice
publicate în anul 2023 în cadrul proiectului din Programul de Stat
„Abordarea interdisciplinară bioetico-socio-medicală a contingentului vulnerabil de
populație cu stare severă de sănătate și posibilitățile de reabilitare”**

1. Monografii (recomandate spre editare de consiliul științific/senatul organizației din domeniile cercetării și inovării)

1.1. monografii internaționale

1.2. monografii naționale

1. *Boli cronice, vulnerabilitate, reabilitare: Abordări interdisciplinare*. Monografie. Autori: Ojovanu V., Banari I., Rubanovici L., Rubanovici Vl., Eșanu A., Șoric G., Popescu A., Cojocaru V., Ojovan V., Șargu E., Voloceai V. Coord.: V. Ojovanu. Chișinău: Print-Caro, 2023. 172 p. ISBN 978-9975-175-86-9.

2. Capitle în monografiile naționale/internaționale

3. Editor culegere de articole, materiale ale conferințelor naționale/internaționale

1. *Sănătatea, Medicina și Bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare*. Materialele Conferinței Științifice Internaționale. 6-7 octombrie 2023. Ediția a 6-a. Red. resp. și coord.: V. Ojovanu. Chișinău: Print-Caro, 2023. 336 p. ISBN 978-9975-82-334-0.

4. Articole în reviste științifice

4.1. în reviste din bazele de date Web of Science și SCOPUS (cu indicarea factorului de impact IF)

4.2. în alte reviste din străinătate recunoscute

4.3. în reviste din Registrul National al revistelor de profil, cu indicarea categoriei

4.4. în alte reviste naționale

5. Articole în culegeri științifice naționale/internaționale

5.1. culegeri de lucrări științifice editate peste hotare

5.2 culegeri de lucrări științifice editate în Republica Moldova

6. Articole în materiale ale conferințelor științifice

6.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

6.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

1. OJOVANU, V. *Realizări și perspective privind studierea vulnerabilității grupurilor de persoane cu maladii cronice în optica bioetică*. În: *Sănătatea, Medicina și Bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare*. Materialele Conferinței

- Științifice Internaționale. 6-7 octombrie 2023. Ediția a 6-a. Red. resp. și coord.: V. Ojovanu. Chișinău: Print-Caro, 2023, pp. 13-26. ISBN 978-9975-82-334-0.
2. **RUBANOVICI, L., RUBANOVICI, VI.** Consideratii bioetice referitoare la deciziile de alimentare echilibrată în sănătatea publică. În: *Sănătatea, Medicina și Bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare.* Materialele Conferinței Științifice Internaționale. 6-7 octombrie 2023. Ediția a 6-a. Red. resp. și coord.: V. Ojovanu. Chișinău: Print-Caro, 2023, pp. 62-71. ISBN 978-9975-82-334-0.
 3. **BANARI, I., OJOVANU, V.** Abordarea bioetică a vulnerabilității persoanelor în vârstă. În: *Sănătatea, Medicina și Bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare.* Materialele Conferinței Științifice Internaționale. 6-7 octombrie 2023. Ediția a 6-a. Red. resp. și coord.: V. Ojovanu. Chișinău: Print-Caro, 2023, pp. 89-102. ISBN 978-9975-82-334-0.
 4. **SIRIC, A.** Calitatea vietii familiilor copiilor cu paralizie cerebral. În: *Sănătatea, Medicina și Bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare.* Materialele Conferinței Științifice Internaționale. 6-7 octombrie 2023. Ediția a 6-a. Red. resp. și coord.: V. Ojovanu. Chișinău: Print-Caro, 2023, pp. 104-115. ISBN 978-9975-82-334-0.
 5. **OJOVAN, A., OJOVAN, VITALINA.** Abordarea terapeutică complexă a minorului cu diabet și afecțiuni orale. În: *Sănătatea, Medicina și Bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare.* Materialele Conferinței Științifice Internaționale. 6-7 octombrie 2023. Ediția a 6-a. Red. resp. și coord.: V. Ojovanu. Chișinău: Print-Caro, 2023, pp. 264-271. ISBN 978-9975-82-334-0.
 6. **FEDAȘ, V., MEREUȚĂ, I., BACIU, A., OJOVAN, VITALINA, LISTOPADOVA, L., POLEACOVA, L.** Stresul oxidativ și rolul său în declansarea și evoluția inflamației și sindromului metabolic. În: *Sănătatea, Medicina și Bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare.* Materialele Conferinței Științifice Internaționale. 6-7 octombrie 2023. Ediția a 6-a. Red. resp. și coord.: V. Ojovanu. Chișinău: Print-Caro, 2023, pp. 296-302. ISBN 978-9975-82-334-0.
 7. **OJOVANU, V.** Repere morale ale medicinei în epoca tehnologiilor performante. În: *Cercetarea, dezvoltarea și inovarea din perspectiva eticii globale.* Conferința Științifică Internațională, ediția a 4-a, 12 mai 2023, UTM. Culegere de materiale. Chișinău: Tehnica-UTM, 2023, pp. 65-73. ISBN 978-9975-45-971-6.
 8. **RUBANOVICI, L.** Valoarea epistemică a adevărului pentru actul medical: incursiune bioetică. În: *Cercetarea, dezvoltarea și inovarea din perspectiva eticii globale.* Conferința Științifică Internațională, ediția a 4-a, 12 mai 2023, UTM. Culegere de materiale. Chișinău: Tehnica-UTM, 2023, pp. 74-83. ISBN 978-9975-45-971-6.
 9. **BANARI, I.** Vulnerabilitatea și „îmbunătățirea” ființei umane. Interpretări bioetice. În: *Cercetarea, dezvoltarea și inovarea din perspectiva eticii globale.* Conferința Științifică Internațională, ediția a 4-a, 12 mai 2023, UTM. Culegere de materiale. Chișinău: Tehnica-UTM, 2023, pp. 108-118. ISBN 978-9975-45-971-6.
 10. **ȘARGU, E.** Medicalizarea corpului uman în societatea contemporană: reflectie bioetică. În: *Cercetarea, dezvoltarea și inovarea din perspectiva eticii globale.* Conferința

Științifică Internațională, ediția a 4-a, 12 mai 2023, UTM. Culegere de materiale. Chișinău: Tehnica-UTM, 2023, pp. 154-164. ISBN 978-9975-45-971-6.

11. COJOCARU, V. Subiecte medico-sanitare reflectate în revista „Luminătorul” din perioada interbelică. În: *Perspectivile și problemele integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației*. Materialele Conferinței Științifice Internaționale, 7 iunie 2023. Ediția a X-a. Cahul, USC. Volumul X, Partea 2. Cahul: Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu”, 2023, pp. 278-283. ISSN 2587-3563.

6.3. în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională

1. OJOVAN, A., **OJOVANU, V.** O abordare etică a relației medic-pacient într-un cadru al vulnerabilității. În: *Filosofia și perspectiva umană*. Materialele Conferinței Științifice consacrate Zilei Mondiale a Filosofiei. 17 noiembrie. 2022. Chișinău: Inst. de Ist., 2023, pp. 85-92. ISBN 978-9975-3334-2-9.

2. RUBANOVICI, L. Regândirea conceptului de vulnerabilitate: unele contribuții bioetice. În: *Filosofia și perspectiva umană*. Materialele Conferinței Științifice consacrate Zilei Mondiale a Filosofiei. 17 noiembrie. 2022. Chișinău: Inst. de Ist., 2023, pp. 136-146. ISBN 978-9975-3334-2-9.

3. BANARI, I. Interpretări etice privind vulnerabilitatea lucrătorului medical. În: *Filosofia și perspectiva umană*. Materialele Conferinței Științifice consacrate Zilei Mondiale a Filosofiei. 17 noiembrie. 2022. Chișinău: Inst. de Ist., 2023, pp. 147-159. ISBN 978-9975-3334-2-9.

4. COJOCARU, V. Principiul autonomiei drept subiect al vulnerabilității detinutului. În: *Filosofia și perspectiva umană*. Materialele Conferinței Științifice consacrate Zilei Mondiale a Filosofiei. 17 noiembrie. 2022. Chișinău: Inst. de Ist., 2023, pp. 160-166. ISBN 978-9975-3334-2-9.

5. ȘARGU, E. Rolul medicalizării în gestionarea calității vieții omului. În: *Filosofia și perspectiva umană*. Materialele Conferinței Științifice consacrate Zilei Mondiale a Filosofiei. 17 noiembrie. 2022. Chișinău: Inst. de Ist., 2023, pp. 167-176. ISBN 978-9975-3334-2-9.

6.4. în lucrările conferințelor științifice naționale

7. Teze ale conferințelor științifice

7.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

1. BANARI, I. Bioethical approach to the vulnerability of elderly people. In: *History, Spirituality, Culture. Dialogue and interactivity. Book of Abstracts*. International Conference, 9th Edition, June 15-17, 2023, „Dunarea de Jos” University of Galati, Romania. Galați, 2023, p.53.

2. COJOCARU, V. Non-compliant actions of detainees on their own body: bioethical optics. In: *History, Spirituality, Culture. Dialogue and interactivity. Book of Abstracts*. International Conference, 9th Edition, June 15-17, 2023, „Dunarea de Jos” University of Galati, Romania. Galați, 2023, p.50.

3. RUBANOVICI, L. Approaching the importance of bioethical aspects for nutrition and life style. In: *History, Spirituality, Culture. Dialogue and interactivity. Book of Abstracts*. International Conference, 9th Edition, June 15-17, 2023. „Dunarea de Jos” University of Galati, Romania. Galați, 2023, pp.47-48.

7.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

1. POPESCU, A., ȘORIC, G., OJOVANU, V., BANARI, I. Vulnerabilitatea la vârstnicii instituționalizați. În: *Sănătatea, Medicina și Bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare*. Materialele Conferinței Științifice Internaționale. 6-7 octombrie 2023. Ediția a 6-a. Red. resp. și coord.: V. Ojovanu. Chișinău: Print-Caro, 2023, pp. 123-125. ISBN 978-9975-82-334-0.

2. CONDRATIUC, Sv. Vulnerabilitatea bolnavilor mintali în contextul stigmatizării. În: *Sănătatea, Medicina și Bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare*. Materialele Conferinței Științifice Internaționale. 6-7 octombrie 2023. Ediția a 6-a. Red. resp. și coord.: V. Ojovanu. Chișinău: Print-Caro, 2023, pp. 128-129. ISBN 978-9975-82-334-0.

7.3. în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională

1. HARABARI, Șt., OJOVANU, V. Stem cell therapy in type 2 diabetes mellitus. In: *Cells and Tissues Transplantation. Actualities and Perspectives*. The materials of the national scientific conf. with internat. participation. Chișinău: CEP Medicina, 2023, p.24. ISBN 978-9975-82-313-5.

7.4. în lucrările conferințelor științifice naționale

Notă: vor fi considerate teze și nu articole materialele care au un volum de până la 0,25 c.a.

8. Alte lucrări științifice (recomandate spre editare de o instituție acreditată în domeniu)

8.1. cărți (cu caracter informativ)

8.2. enciclopedii, dicționare

8.3. atlase, hărți, albume, cataloage, tabele etc. (ca produse ale cercetării științifice)

9. Brevete de invenții și alte obiecte de proprietate intelectuală, materiale la saloanele de invenții

1. MEREUȚĂ, I., OJOVAN, VITALINA, FEDAȘ, V. Diabetul zaharat: Sistemul integral de corectie a stării functionale în hiperglicemie. Diploma of Gold Medal. 2nd edition of the International Exhibition of Inovation and Technology Transfer EXCELLENT IDEA – 2023. Chișinău, 2023.

10. Lucrări științifico-metodice și didactice

10.1. manuale pentru învățământul preuniversitar (aprobate de ministerul de resort)

10.2. manuale pentru învățământul universitar (aprobate de consiliul științific /senatul instituției)

10.3. alte lucrări științifico-metodice și didactice

**Executarea devizului de cheltuieli,
conform anexei nr. 2.3 din contractul de finanțare pentru anul 2023**

Cifrul proiectului: 20.80009.8007.36

Cheltuieli, mii lei				
Denumirea	Cod		Anul de gestiune	
	Eco (k6)	Aprobat	Modificat +/-	Precizat
Remunerarea muncii angajaților conform statelor	211180	536,7		536,7
Contribuții de asigurări de stat obligatorii	212100	128,8		128,8
Deplasări de serviciu peste hotare	222720	16,6		16,6
Servicii medicale	222810			
Servicii de editare	222910	30,1		30,1
Servicii neatribuite altor aliniate	222990			
Alte prestații sociale ale angajatorilor	273900		+5,0	5,0
Cheltuieli curente neatribuite la alte categorii	281900			
Procurarea mașinilor și utilajelor	314110			
Procurarea activelor nemateriale	317110			
Procurarea pieselor de schimb	332110			
Procurarea materialelor pentru scopuri didactice, științifice și alte scopuri	335110			
Procurarea materialelor de uz gospodăresc și rechizitelor de birou	336110			
Total		712,2	5,0	717,2

Rector

CEBAN Emil

Contabil șef

BECCIEV Parascovia

Conducătorul de proiect **OJOVAN Vitalie**

Data: 09.01.2024

LȘ

Componenta echipei conform contractului de finanțare 2023

Cifrul proiectului 20.80009.8007.36

Echipa proiectului conform contractului de finanțare (la semnarea contractului)						
Nr	Nume, prenume (conform contractului de finanțare)	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă conform contractului	Data angajării	Data eliberării
1.	Ojovan Vitalie	12.11.1958	dr. hab. filos.	0,5 cumul	02.01.2023	31.12.2023
2.	Banari Ion	03.10.1983	dr. în. filos.	0,5 cumul	02.01.2023	31.12.2023
3.	Cobileanschi Oleg	16.04.1961	dr. hab. șt. med.	0,25 cumul	01.02.2023	31.10.2023
4.	Condration Svetlana	01.04.1962	dr. șt. med.	1,0	02.01.2023	31.12.2023
5.	Siric Ala	10.08.1967	dr. șt. med.	0,25 cumul	01.02.2023	31.10.2023
6.	Șoric Gabriela	08.10.1976	dr. șt. med.	0,25 cumul	02.01.2023	31.12.2023
7.	Rubanovici Ludmila	10.12.1973	dr. în. filos.	0,25 cumul	02.01.2023	31.12.2023
8.	Cojocaru Viorel	07.09.1980	dr. în. filos.	0,25 cumul	01.02.2023	31.10.2023
9.	Federiu Victoria	26.10.1982		0,5 cumul	02.01.2023	31.12.2023
10.	Ojovan Vitalina	28.05.1990		0,5 cumul	02.01.2023	31.12.2023
11.	Popescu Ana	14.07.1989		0,25 cumul	01.02.2023	31.10.2023
12.	Șargu Elena	12.10.1986		0,25 cumul	02.01.2023	31.12.2023

Ponderea tinerilor (%) din numărul total al executorilor conform contractului de finanțare 38,5%

Modificări în componența echipei pe parcursul anului 2023					
Nr	Nume, prenume	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă conform contractului	Data angajării
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					

Ponderea tinerilor (%) din numărul total al executorilor

Rector **CEBAN Emil**Contabil șef **BECCIEV Parascovia**Conducătorul de proiect **OJOVAN Vitalie**

Data: 09.01.2024

LȘ

INFORMAȚIE SUPLIMENTARĂ

1. **Nu vor fi examinate** rapoartele incomplete, fără toate semnăturile și parafa instituției și care nu corespund cerințelor de tehnoredactare (pct. 6).
2. Rapoartele anuale privind implementarea proiectelor ce implică activități de cercetare **pe animale** vor fi însoțite de avizul Comitetului de etică național/instituțional în corespundere cu HG nr.318/2019 *privind aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Comitetului național de etică pentru protecția animalelor folosite în scopuri experimentale sau în alte scopuri științifice* (https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=115171&lang=ro).
3. Rapoartele anuale privind implementarea proiectelor ce implică activități de cercetare **cu implicarea subiecților umani** vor fi însoțite de avizul Comitetului instituțional de etică a cercetării, în corespundere cu prevederile *Convenției europene pentru protecția drepturilor omului și a demnității ființei umane față de aplicațiile biologiei și medicinei*, adoptată la Oviedo la 04.04.1997, semnată de către RM la 06.05.1997, **ratificată prin Legea nr. 1256-XV din 19.07.2002, în vigoare pentru RM din 01.03.2003**) și a protocoalelor adiționale.
4. **Nu pot fi prezentate informații identice în Rapoartele anuale ale mai multor proiecte.**
5. Se acceptă publicațiile în care expres sunt stipulate datele de identificare ale proiectului (denumire și/sau cifrul).
6. **Cerințe de tehnoredactare a Raportului:**
 - a) Se va exclude textul în culoare roșie din raport, întrucât reprezintă precizări referitor la informația solicitată (de ex. *denumirea și cifrul, perioada de implementare a proiectului, anul/anii; nume, prenume; etc.*).
 - b) Câmpurile cu mențiunea „*opțional*” se completează dacă sunt rezultate ce se încadrează în activitățile respective. În absența rezultatelor, câmpurile rămân **necompletate (nu se exclud rubricile respective)**.
 - c) Raportul se completează cu caractere TNR – 12 pt, în tabelele referitor la buget și personal – 11 pt; interval 1,15 linii; margini: stânga – 3 cm, dreapta – 1,5 cm, sus/jos – 2 cm.
 - d) **Copertarea se va face după modelul european – spirală.**

EXTRAS DIN DECIZIE

16.01.2024

nr. 1/1p

Cu privire la aprobarea rapoartelor anuale (etapa 2023) și finale (2020-2023) de implementare a proiectelor din concursul Program de Stat (2020-2023)

În conformitate cu prevederile Ordinului Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare nr. 99 din 5 noiembrie 2020 *cu privire la aprobarea Instrucțiunii privind raportarea anuală a implementării proiectelor din domeniile cercetării și inovării*, a Contractului de finanțare a proiectelor din cadrul Programului de Stat din domeniile cercetării și inovării (2020-2023), precum și în rezultatul audierii publice a rapoartelor anuale și finale de implementare a proiectelor, Consiliul științific

A DECIS:

1. A aproba raportul anual (etapa 2023) și final (2020-2023) de implementare a proiectului „*Abordarea interdisciplinară bioetico-socio-medicală a contingentului vulnerabil de populație cu stare severă de sănătate și posibilitățile de reabilitare*”, cifrul 20.80009.8007.36, din concursul Program de Stat (2020-2023), responsabil de proiect dl Ojovan Vitalie, dr. hab. filoz., conferențiar universitar.
2. A prezenta raportul anual (etapa 2023) și final (2020-2023) de implementare a proiectului „*Abordarea interdisciplinară bioetico-socio-medicală a contingentului vulnerabil de populație cu stare severă de sănătate și posibilitățile de reabilitare*”, cifrul 20.80009.8007.36, din concursul Program de Stat (2020-2023), responsabil de proiect dl Ojovan Vitalie, dr. hab. filoz., conferențiar universitar, Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare.

Secretar al Consiliului științific,
dr. șt. med., conf. univ.

Diana Calaraș

Semnătură *Diana Calaraș*
Confirma *Vitalie*
Serviciul resurse umane USMF